

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobkyně: **Úvěrový servis s.r.o.**, se sídlem Pravonín 88, zast. Mgr. Stanislavem Sochořem, advokátem se sídlem Pavelčákova 14, Olomouc, proti žalované: **Česká obchodní inspekce, ústřední inspektorát**, se sídlem Štěpánská 15, Praha 2, proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 7. 2018, čj. ČOI 145789/17/O100/1000/17/18/SvoŠte/Št, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 1. 2023, čj. 15 A 34/2018-64,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované **s e** náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

[1] Nejvyšší správní soud se v této věci zabýval odpovědností poskytovatele spotřebitelského úvěru za správní delikt. Konkrétně se zabýval povahou lhůty k odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru. Dospěl k závěru, že se jedná o lhůtu promlčecí a nikoliv prekluzivní.

I. Vymezení věci

[2] Česká obchodní inspekce, inspektorát pro Středočeský kraj a Hl. město Prahu (dále jen „správní orgán I. stupně“) rozhodnutím ze dne 31. 8. 2017, čj. ČOI 115699/17/1000, uložila žalobkyni úhrnnou pokutu 200 000 Kč za

- a. správní delikt podle § 153 odst. 1 písm. t) zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru (dále „nový zákon o spotřebitelském úvěru“), kterého se dopustila tím, že spotřebitelům neposkytla před uzavřením smluv o spotřebitelském úvěru jiném než na bydlení informace podle § 95 odst. 1 písm. g) daného zákona o celkové částce, kterou má spotřebitel zaplatit, a roční procentní sazbě nákladů na spotřebitelský úvěr (dále jen „RPSN“), která musí být dále vysvětlena prostřednictvím reprezentativního příkladu s uvedením veškerých předpokladů použitých pro její výpočet,
- b. správní delikt podle § 20 odst. 1 písm. b) zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru (dále „starý zákon o spotřebitelském úvěru“), ve znění účinném do 31. 12. 2013, kterého se dopustila tím, že v rozporu s § 6 odst. 1 daného zákona smlouva o půjčce uzavřená se spotřebitelkou neobsahovala informace stanovené v příloze č. 3 odst. 1 písm. f) a n) uvedeného zákona o RPSN, o částce úroku splatné na den a obsahovala nesprávnou a neúplnou informaci o právu odstoupit od smlouvy podle § 11 odst. 1 téhož zákona,
- c. správní delikt podle § 20 odst. 1 písm. b) starého zákona o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném do 30. 11. 2016, kterého se dopustila tím, že v rozporu s § 6 odst. 1 téhož zákona smlouva o úvěru uzavřená se spotřebitelem neobsahovala informace stanovené v příloze č. 3 odst. 1 písm. f) a n) uvedeného zákona o RPSN, o částce úroku splatné na den a obsahovala nesprávnou a neúplnou informaci o právu odstoupit od smlouvy podle § 11 odst. 1 téhož zákona,
- d. správní delikt podle § 20 odst. 2 písm. g) starého zákona o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném do 30. 11. 2016, kterého se dopustila tím, že v rozporu s § 11 odst. 3 téhož zákona požadovala po spotřebiteli pro případ odstoupení od smlouvy další plnění nad rámec výjimek uvedených v daném ustanovení.

[3] Žalovaná v záhlaví uvedeným rozhodnutím zrušila rozhodnutí správního orgánu I. stupně v části týkající se porušení § 6 odst. 1 ve spojení s přílohou č. 3 odst. 1 písm. n) a § 11 odst. 1 starého zákona o spotřebitelském úvěru a spáchání správního deliktu podle § 20 odst. 1 písm. b) téhož zákona a v této části řízení zastavila. Ve zbývajících částech výroku změnila rozhodnutí správního orgánu I. stupně tak, že snížila pokutu na 170 000 Kč a do výroku doplnila bližší vymezení, v čem spočívala nesprávná informace o požadovaných částkách, resp. procentní sazbě nákladů na spotřebitelský úvěr, dále doplnila odkaz na některá zákonná ustanovení. Ve zbytku žalovaná rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdila.

[4] Rozhodnutí žalované napadla žalobkyně žalobou u Městského soudu v Praze. Mimo jiné, nesouhlasila se závěrem o nezákonnosti informace o zániku práva odstoupit od smlouvy, není-li využito ve stanovené lhůtě. Jedná se o specificky upravený nárok plynoucí přímo ze zákona, z něhož tak vychází i pravidla jeho (ne)využití. Pokud zákon stanoví omezení uvedené možnosti na dobu 30 dnů, pak jejím uplynutím nedochází pouze k promlčení, ale toto právo rovnou zaniká. Informaci o zániku práva považuje za méně matoucí, než kdyby byli spotřebitelé informováni, že se z něj stává naturální obligace, resp. že jeho využití je oslabeno možností žalobkyně vznést námitku promlčení.

pokračování

[5] Rozsudkem ze dne 30. 9. 2020, čj. 15 A 34/2018-26, městský soud žalobu zamítl. Nepřisvědčil mimo jiné ani námitce týkající se povahy lhůty upravující možnost spotřebitele odstoupit od smlouvy o spotřebitelském úvěru. Žalobkyně spotřebitelům ve smlouvách poskytla informaci o tom, že po uplynutí 14denní lhůty právo na odstoupení od smlouvy zaniká neboli prekluduje. Zákon o spotřebitelském úvěru, jenž tuto lhůtu speciálně upravuje, však neobsahuje ustanovení o tom, že by marným uplynutím lhůty právo spotřebitele na odstoupení od smlouvy zanikalo. Jde proto o lhůtu promlčecí a žalobkyně spotřebitelům poskytla nepravdivou informaci o jejím charakteru. Městský soud nesdílel její přesvědčení, že by poskytnutí nepravdivé informace bylo pro spotřebitele výhodnější než poskytnutí informace pravdivé. Soud se ztotožnil se závěrem žalované, že žalobkyně poskytla spotřebitelům nepravdivou informaci o charakteru dané lhůty, na kterou je nutno v souladu s § 654 odst. 1 občanského zákoníku pohlížet jako na lhůtu promlčecí.

[6] Na základě žalobkyní podané kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 30. 8. 2022, čj. 8 As 246/2020-37, rozsudek městského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud přisvědčil kasační námitce týkající se povahy lhůty k odstoupení od smlouvy podle § 11 odst. 1 starého zákona o spotřebitelském úvěru. Učinil tak ve vztahu ke smlouvě o půjčce, kterou žalobkyně uzavřela se spotřebitelkou v roce 2013, tedy ještě před nabytím účinnosti nového občanského zákoníku. Kasační soud s odkazem na přechodná ustanovení nového občanského zákoníku konstatoval, že práva a povinnosti plynoucí ze smlouvy uzavřené v roce 2013 nelze posuzovat podle § 654 odst. 1 nového občanského zákoníku, nýbrž podle právní úpravy účinné v době uzavření smlouvy. Na posouzení práv a povinností plynoucích ze smlouvy uzavřené v roce 2013 proto bylo nutné aplikovat tehdy účinnou právní úpravu, a to i na povahu lhůty k odstoupení od smlouvy. Městský soud tak ovšem v napadeném rozsudku neučinil a Nejvyšší správní soud uzavřel, že nemůže být prvním, který by se k dané otázce v kasačním řízení vyslovil. Rozsudek tak zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení. Samotné řešení otázky povahy lhůty k odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru, jakož i posouzení toho, zda užití nesprávné právní úpravy má vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí ponechal Nejvyšší správní soud na městském soudu. Žádnou ze zbývajících kasačních námitek Nejvyšší správní soud důvodnou neshledal.

II. Rozsudek městského soudu

[7] Městský soud v dalším řízení posuzoval povahu lhůty pro odstoupení od spotřebitelské smlouvy uzavřené v roce 2013. Zabýval se i tím, zda vadná aplikace nového občanského zákoníku na práva a povinnosti plynoucí ze smlouvy uzavřené před jeho účinností měla vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí.

[8] Rozsudkem označeným v záhlaví žalobu opětovně zamítl. Ve vztahu k uvedené otázce dospěl k závěru, že starý zákon o spotřebitelském úvěru neobsahuje ustanovení, podle něhož by marným uplynutím 14denní lhůty k odstoupení od smlouvy bez uvedení důvodu ve smyslu § 11 tohoto zákona právo spotřebitele na odstoupení od smlouvy zanikalo. Na uvedenou lhůtu je proto nutno pohlížet jako na lhůtu promlčecí. Městský soud vázán rozhodnutím Nejvyššího správního soudu konstatoval, že žalovaná pochybila, jestliže posuzovala povahu lhůty k odstoupení od smlouvy podle nového občanského zákoníku. Tato vada ovšem neměla za následek nezákonnost napadeného rozhodnutí, protože přijetím

nového občanského zákoníku nedošlo k relevantní změně koncepce prekluze obsažené v § 583 starého občanského zákoníku. I aplikací relevantní právní úpravy účinné v době uzavření smlouvy městský soud došel k závěru, že se jedná o lhůtu promlčecí. Porovnával znění starého a nového občanského zákoníku a usoudil, že nová úprava je jednoznačnější a výslovně spojuje zánik práva (tedy prekluzi) pouze s těmi případy, kdy to zákonodárce výslovně stanoví. I z předchozí úpravy vyplýval úmysl zákonodárce spojit zánik práva pouze s těmi případy, kdy je tento důsledek v zákoně výslovně uveden. Městský soud se zabýval i rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 1997, sp. zn. 2 Cdon 316/1996, který naznačil, že lhůta může být povahou prekluzivní i když v zákoně není výslovně uvedena formulace „jinak právo zanikne“. Ten byl ještě v době účinnosti starého občanského zákoníku překonán nálezem Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2006, sp. zn. II. ÚS 300/06, podle něhož zánik práva je tak závažným důsledkem, že může nastat jenom v situaci výslovně stanovené zákonodárcem.

[9] S odkazem na další judikaturu Ústavního soudu městský soud uzavřel, že je třeba upřednostnit výklad, který je pro spotřebitele nejpríznivější. Pokud je tedy soudům i správním orgánům ponechán jenom malý prostor pro uvážení, bezpochyby je potřebné považovat lhůtu pro odstoupení od smlouvy za lhůtu promlčecí a nikoli prekluzivní. Pro spotřebitele je příznivější, pokud se jeho právo „pouze“ promlčí, avšak zcela nezanikne. Vada napadeného rozhodnutí spočívající v tom, že žalovaná v případě smlouvy o spotřebitelském úvěru uzavřené v roce 2013 neposoudila danou lhůtu na základě § 583 odst. 1 starého občanského zákoníku, ale podle § 654 občanského zákoníku (v době uzavření smlouvy ještě neúčinného), nezpůsobila jeho nezákonnost. Toto pochybení není způsobilé ovlivnit výsledek řízení, neboť při aplikaci obou právních úprav je povaha lhůty pro odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru totožná. Žalobkyně se tedy v případě obou posuzovaných smluv dopustila správního deliktu dle § 20 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru tím, že nesplnila povinnost podle § 6 odst. 1 v návaznosti na písm. n) přílohy č. 3 k tomuto zákonu, protože ve smlouvě uvedla nesprávnou informaci o povaze lhůty k odstoupení od smlouvy.

III. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[10] Žalobkyně (stěžovatelka) podala proti rozsudku městského soudu kasační stížnost. Namítá jak nezákonnost, tak i nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu i žalované. Má za to, že městský soud nesprávně posoudil charakter lhůty dle § 11 starého zákona o spotřebitelském úvěru. Stěžovatelka je přesvědčena, že tato lhůta je lhůtou prekluzivní. Svým účelem a obsahem je shodná s úpravou odstoupení v § 53 starého občanského zákoníku, která je lhůtou prekluzivní, což plyne z komentářové literatury k tomuto ustanovení. Obdobně to platí i pro § 1829 nového občanského zákoníku, podle kterého má spotřebitel právo odstoupit od smlouvy ve lhůtě čtrnácti dnů.

[11] Stěžovatelka zdůrazňuje, že institut prekluze nelze aplikovat toliko v případech, kdy právní norma výslovně obsahuje údaj, že „jinak právo zaniká“. Je třeba vycházet nejen ze slovního vyjádření v zákoně, tedy z jazykového výkladu, ale zároveň z logické a systematické interpretace zákonného textu. S ohledem na účel uvedené kogentní zákonné normy, umožňující spotřebiteli v časově omezené lhůtě i bez uvedení důvodu odstoupit od smlouvy, se nepochybně jedná o lhůtu prekluzivní; tj. nepochybně bylo úmyslem zákonodárce časově limitovat toto silné právo spotřebitele (uplatnit možnost zrušení

pokračování

smlouvy). Stěžovatelka dále poukazuje i na § 1820 odst. 1 písm. l) nového občanského zákoníku, který výslovně mluví o zániku práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy. Použití slova „zánik“ tak jednoznačně implikuje závěr, že se jedná o prekluzi, nikoli promlčení práva. Obě shora uvedené smlouvy tak obsahovaly správný údaj, že „*v případě nevyužití tohoto práva na odstoupení v uvedené lhůtě toto právo zaniká.*“

[12] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti souhlasí s městským soudem v tom, že již ze samotné formulace § 583 odst. 1 starého občanského zákoníku je dostatečně zřejmý úmysl zákonodárce, aby k zániku práva z důvodu marného uplynutí lhůty pro jeho uplatnění došlo jen v těch případech, kdy je tento důsledek v zákoně uveden. Ze znění § 654 nového občanského zákoníku, a také důvodové zprávy k němu, je zřejmé, že nový občanský zákoník v podstatě převzal úpravu prekluze obsaženou v starém občanském zákoníku. Z komentářové literatury je patrné, že přijetím nového občanského zákoníku nedošlo k relevantní změně koncepce prekluze. Ta je dle předchozí i stávající úpravy založena na tom, že k prekluzi dochází jen ve výjimečných odůvodněných případech taxativně stanovených zákonem. Zákonodárce tak činí slovy, že právo zanikne (případně i jinak, např. že určitý nárok lze uplatnit u soudu jen v určité lhůtě). Takový následek by však měl ze zákona vždy vyplývat jednoznačným výkladem. Žalovaná také odkazuje na judikaturu Ústavního soudu, ze které vyplývá, že pokud zákon výslovně neupravuje, že právo má uplynutím lhůty zaniknout, jde o lhůtu promlčecí, nikoli prekluzivní. Stěžovatelčin odkaz na § 1820 odst. 1 písm. i) nového občanského zákoníku není přiléhavý, protože toto ustanovení se týká pouze smluv o dodání digitálního obsahu a právo na odstoupení od smlouvy zde zaniká nikoli v důsledku uplynutí lhůty, ale za zde specifikovaných podmínek.

IV. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[13] Městský soud ve věci rozhodoval znovu po zrušení jeho původního rozsudku Nejvyšším správním soudem. Nejvyšší správní soud tedy nejprve zkoumal, jestli není tato kasační stížnost nepřipustná ve smyslu § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. Kasační soud zrušil předchozí rozsudek z důvodu, že městský soud smlouvu uzavřenou v roce 2013 posuzoval podle § 654 odst. 1 nového občanského zákoníku, a ne podle právní úpravy účinné v době uzavření smlouvy. Uzavřel, že nemůže být prvním, který bude řešit otázku povahy lhůty k odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru podle správné právní úpravy. Toto posouzení, jakož i posouzení toho, zda užití nesprávné právní úpravy má vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí ponechal na městském soudu. Důvody obsaženými v nyní podané kasační stížnosti se tedy dosud Nejvyšší správní soud nezabýval (ty mají též odraz i v předchozí kasační argumentaci stěžovatelky), a proto je tato kasační stížnost přípustná (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 8. 7. 2008, čj. 9 Afs 59/2007-56).

[14] Nejvyšší správní soud tedy posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[15] Kasační stížnost není důvodná.

[16] Přestože stěžovatelka uvádí, že kasační stížnost podává i z důvodů nepřezkoumatelnosti rozhodnutí správních orgánů a městského soudu, tuto námitku nad rámec pouhého obecného konstatování nijak nerozvíjí. Tato část kasační stížnosti tak pro

svoji obecnost nepředstavuje projednatelnou kasační námitku (rozsudek NSS z 26. 4. 2023, čj. 8 As 163/2021-59, bod 25). Nejvyšší správní soud se nicméně případnou nepřezkoumatelností napadených rozhodnutí zabývá i ze své úřední povinnosti. V tomto směru však neshledal, že by napadený rozsudek byl nepřezkoumatelný (a to ani v důsledku případného přezkumu nepřezkoumatelného rozhodnutí žalované). Závěry městského soudu, jichž se podaná kasační stížnost týká, jsou srozumitelné a v odpovídajícím rozsahu reagují na žalobní argumentaci stěžovatelky. Sama stěžovatelka ostatně těmto závěrům porozuměla a kasační stížností brojí proti jejich správnosti.

[17] Podstatou nynější kasační stížnosti je nesouhlas stěžovatelky s právním posouzením lhůty plynoucí z § 11 starého zákona o spotřebitelském úvěru městským soudem. Podle stěžovatelky se jedná nikoli o lhůtu promlčecí, ale o lhůtu prekluzivní. Nejvyšší správní soud se nicméně s jejím výkladem neztotožnil a její námitky (jak bude podrobně vysvětleno níže) neshledal důvodnými. Na tomto místě je třeba již úvodem zdůraznit, že stěžovatelka v kasační stížnosti nikterak nezpochybňuje východisko městského soudu, podle něhož je pro spotřebitele nepochybně příznivější, pokud se marným uplynutím lhůty jeho právo na odstoupení od smlouvy „toliko“ promlčí, avšak nezanikne (např. bod 59. napadeného rozsudku). Tedy i kasační soud z takového předpokladu pro posouzení odpovědnosti stěžovatelky za správní delikt v nynější věci vycházel.

[18] Podle kasačního soudu lze dále vyjít z toho, že ať již jde o aplikaci úpravy obsažené v § 583 starého občanského zákoníku či v § 654 odst. 1 nového občanského zákoníku, na povahu lhůty pro odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru je namístě nahlížet stejně. Ani v tomto směru ostatně stěžovatelka jasné závěry městského soudu nijak výslovně nenapadá. K tomu lze dodat, že podle § 654 odst. 1 nového občanského zákoníku *[n]ebylo-li právo vykonáno ve stanovené lhůtě, zanikne jen v případech stanovených zákonem výslovně*. Doplnění slova „výslovně“ přitom představuje jedinou významnou změnu oproti znění § 583 odst. 1 starého občanského zákoníku, podle něhož *[k] zániku práva proto, že nebylo ve stanovené době uplatněno, dochází jen v případech v zákoně uvedených* [viz BRIM, Luboš. § 654 [Prekluze]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 2163, marg. č. 11.]. Tuto změnu je tak možné interpretovat jako snahu zákonodárce vyjasnit situaci, kterou přinesl výše zmiňovaný rozsudek sp. zn. 2 Cdon 316/1996. Jeho závěry ovšem korigoval Ústavní soud ještě v době účinnosti starého občanského zákoníku. Konstatoval, že závažnost následků prekluze práva vyžaduje, aby sankce v podobě zániku práva byla v příslušné právní normě výslovně vyjádřena (nález Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2006, sp. zn. II. ÚS 300/06). Pozdější judikaturu Nejvyššího soudu pak lze chápat tak, že zohledňuje oba zmiňované závěry, protože na jedné straně požaduje, aby prekluze byla výslovně zákonodárcem stanovena, ovšem nepožaduje přesnou formulaci v podobě dovětky „jinak právo zaniká“ (rozsudek NS ze dne 10. 3. 2011, sp. zn. 26 Cdo 2171/2009).

[19] Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelkou potud, že institut prekluze nelze aplikovat toliko v případech, kdy právní norma výslovně konstatuje, že „jinak právo zaniká“. I komentářová literatura poukazuje na fakt, že zákon může prekluzi vyjádřit nejenom těmito slovy, ale též například formulací „*k později uplatněnému právu se nepřiblíží*“ či jakýmkoli jinými jazykovými prostředky, z nichž vyplývá, že má právo zcela zaniknout, nikoli jen pozbyt vymahatelnosti veřejně mocenskými prostředky (viz výše citovaný komentář s. 2164, marg. č. 13.). Obdobně na danou otázku nahlížela i komentářová literatura

pokračování

k § 583 starého občanského zákoníku (ta sice výslovně zmiňuje shora citovaný dovětek, nicméně připouští, že se v dané podobě používá „zpravidla“; viz ŠKÁROVÁ, Marta. § 583 [Neuplatnění práva]. In: ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník II. Komentář (§ 460–880). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2029, s. 1708, marg. č. 5.) Pro nyní projednávanou věc je pak podstatné, že žádnou obdobnou formulaci § 11 starého zákona o spotřebitelském úvěru neobsahuje. Pouze z něj vyplývalo, že *[s]potřebitel může od smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, odstoupit bez uvedení důvodů ve lhůtě 14 dnů ode dne uzavření této smlouvy*. Již uvedené tedy svědčí závěru, že lhůta podle naposledy zmíněného ustanovení byla lhůtou promlčecí.

[20] Stěžovatelka závěry napadeného rozsudku městského soudu zpochybňuje tím, že odkazuje na § 53 odst. 7 starého občanského zákoníku, který upravuje lhůtu k odstoupení od spotřebitelské smlouvy uzavřené na dálku. Podle tohoto ustanovení *[b]yla-li smlouva uzavřena při použití prostředků komunikace na dálku, má spotřebitel právo od smlouvy odstoupit bez uvedení důvodu a bez jakékoliv sankce do 14 dnů od převzetí plnění*. Stěžovatelce je třeba přisvědčit v tom, že jeden z komentářů k tomuto ustanovení uvádí, že právo na odstoupení od smlouvy zaniká marným uplynutím lhůty pro odstoupení a tato lhůta je lhůtou prekluzivní [naposledy citovaný komentář, s. 489, marg. č. 22.]. Stěžovatelka také v kasační stížnosti upozornila na to, že nový občanský zákoník obsahuje obdobnou úpravu v § 1829 a též na to, že § 1820 odst. 1 písm. l) výslovně hovoří o zániku práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy.

[21] Nejvyšší správní soud nicméně nepovažuje argumentaci stěžovatelky v tomto směru za přílehlavou. K tomu lze předeslat, že zmiňovaný komentář ve vztahu k reprodukovanému závěru neobsahuje žádnou bližší argumentaci (tím spíše ne argumentaci zobecnitelnou a aplikovatelnou i pro další související ustanovení) a lze jej v této podobě označit spíše za ojedinělý. Ostatně sám autor stěžovatelkou odkazované části citovaného komentáře takový závěr v komentáři k § 1829 odst. 1 nového občanského zákoníku, jež je v jádru stejný jako předchozí úprava, již neuvádí (srov. HULMÁK, Milan. § 1829 [Lhůty pro odstoupení]. In: HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 545). Pokud pak jde o ustanovení § 1820 odst. 1 písm. l) nového občanského zákoníku, na které v této souvislosti stěžovatelka taktéž odkazuje, to upravuje pouze požadavky na sdělení před uzavřením spotřebitelské smlouvy a týká se povinnosti informovat spotřebitele o souvisejících podmínkách (mimo jiné za kterých může právo na odstoupení od smlouvy zaniknout). Dovožovat z takového ustanovení prekluzivní povahu lhůty pro odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru tedy také nelze. Poukázat je pak třeba především na to, že naopak k závěru o promlčecí povaze lhůty k odstoupení od smlouvy podle § 11 starého zákona o spotřebitelském úvěru výslovně dospěla odborná literatura zabývající se právě tímto zákonem a přímo tímto ustanovením (viz komentář k danému ustanovení, In: VACEK, Luboš. Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015).

[22] V případě stěžovatelkou odkazovaného § 53 odst. 7 starého občanského zákoníku jde pak navíc o lhůtu pro odstoupení od spotřebitelské smlouvy uzavřené distančním způsobem, tedy o smlouvu a situaci odlišnou od nyní projednávané věci (zde jde o lhůtu pro odstoupení od poskytnuté finanční služby – smlouvy o spotřebitelském úvěru). V nyní projednávané věci nemůže být úkolem Nejvyššího správního soudu zabývat se výkladem ustanovení, které

zde správní orgány ani městský soud neaplikovaly. Je nicméně zřejmé (i kdyby bylo namístě vycházet ze stěžovatelkou citovaného komentáře), že závěry týkající se smluv sjednaných na dálku nelze pro specifickou oblast spotřebitelských úvěrů plně a bez dalšího vždy převzít. K tomu lze poznamenat, že odlišnosti týkající se obou druhů smluv se odvíjí již z toho, že mají samostatná východiska harmonizace v právu EU. Ta souvisí nejen s jejich odlišným předmětem, ale i možnými právními i faktickými důsledky, které odstoupení od té či které smlouvy může mít (problematickou otázkou při odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru představuje typicky především určení výše úroku náležejícího věřiteli). Srovnat lze v této souvislosti (vzhledem k právní úpravě relevantní pro nyní projednávanou věc) např. čl. 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku a čl. 14 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS. Lze ostatně ještě poznamenat, že specifičnost práva na odstoupení od smlouvy o spotřebitelském úvěru oproti jiným kategoriím smluv zdůrazňuje i samotný starý zákon o spotřebitelském úvěru (viz jeho § 11 odst. 5).

[23] Při posouzení dané věci pak nelze odhlédnout ani od toho, že Ústavní soud v nálezu ze dne 23. 11. 2017, sp. zn. I. ÚS 2063/17, dospěl k závěru, podle něhož při interpretaci a aplikaci zákonných ustanovení upravujících spotřebitelské vztahy musí obecné soudy respektovat ústavní princip ochrany slabší strany, plynoucí z principu rovnosti vyjádřeného v čl. 1 Listiny základních práv a svobod a zahrnující i princip ochrany spotřebitele. Ty musí pak promítnout do svých úvah a posouzení. Jestli zákon připouští vícero možných výkladových řešení, je ústavně konformní takový výklad, který je pro spotřebitele nejpriznivější.

[24] Městský soud tedy s ohledem na výše uvedené nepochybil, pokud lhůtu uvedenou v § 11 starého zákona o spotřebitelském úvěru vyložil jako lhůtu promlčecí. Tato tzv. lhůta na rozmyšlenou je významný institut ochrany spotřebitele, který plní dva základní účely: (i) umožňuje spotřebiteli přehodnotit rozhodnutí, zda úvěr skutečně potřebuje a chce využít, a (ii) umožňuje spotřebiteli nahradit nerozumně sjednaný nevýhodný úvěr úvěrem pro něj výhodnějším. Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelkou, že právo odstoupit od smlouvy představuje silné právo spotřebitele. Ovšem nemůže se se stěžovatelkou již ztotožnit v tom, že je zjevné, že zákonodárce měl jednoznačně v úmyslu toto právo omezit. Z jazykového ani systematického výkladu relevantních ustanovení takový závěr bez dalšího neplyne, nelze jej dovodit ani z účelu vykládané normy, stěžovatelka ostatně ani žádné konkrétnější argumenty svědčící jejím závěrům v tomto smyslu nepředkládá. Pokud tedy městský soud dospěl k tomu, že v souladu s výše citovanou judikaturou Ústavního soudu považuje za stěžejní přistoupit k výkladu ve prospěch spotřebitele, a tudíž považovat lhůtu uvedenou v § 11 starého zákona o spotřebitelském úvěru za lhůtu promlčecí, tento jeho závěr ve světle uplatněných kasačních námitek nepochybně ob stojí.

V. Závěr a náklady řízení

[25] Žádná z uplatněných kasačních námitek není důvodná, a Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[26] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o

pokračování

kasační stížnosti. Žalované v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec úřední činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že se jí náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 29. dubna 2024

Milan Podhrázký
předseda senátu